Tuomas Ojanen

18.11.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 7/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö ja arvion rajaus

1. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia lisäämällä rangaistuksen mittaamisen koventamisperusteisiin maininta rikoksen tekemisestä uhrin sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Oikeushenkilön rangaistusvastuuta törkeästä kunnianloukkauksesta ja laittomasta uhkauksesta koskeviin säännöksiin lisättäisiin nimenomainen maininta tekojen tekemisestä kohteen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Maininta sukupuolesta teon vaikuttimena lisättäisiin myös julkista kehottamista rikokseen koskevaan oikeushenkilön rangaistusvastuusäännökseen silloin, kun rikos, johon kehotetaan tai houkutellaan, olisi törkeä kunnianloukkaus tai laiton uhkaus.
2. Arviotani on pyydetty yhtäältä siitä, onko asiasta syytä pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin perusteella ottaen tällöin huomioon ns. symbolisen rikoslainsäädännön kielto (ks. esim. PeVL 5/2009 vp ja PeVL 29/2001 vp).). Toisaalta arviotani on pyydetty työjärjestyksessä mainitusta epäselvyyskynnyksestä.

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentti

3. Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentissa on säädetty siitä, että jos valiokunnassa valmistelevasti käsiteltävän lakiehdotuksen tai muun asian perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä, valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta.
4. Esitöiden mukaan eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentti ”… täydentää perustuslain 74 §:n säännöstä.” (PNE 1/1999 vp, s. 23). Perustuslain 74 §:n mukaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan tehtävänä on antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.
5. Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentti on kirjoitettu oikeudellisesti velvoittavaan muotoon: jos esimerkiksi lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin on säännöksessä tarkoitettua ”epäselvyyttä”, valiokunnan ”tulee pyytää” asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta. Nyt arvioitavassa asiassa lakivaliokunnalla ei siis ole harkintavaltaa, *jos* säännöksessä tarkoitettu epäselvyys on käsillä. Tällä tavoin eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin tarkoituksena on osaltaan yhdessä perustuslain 74 §:n kanssa turvata eduskunnan perustuslakivaliokunnan johtava ja keskeinen asema lakien perustuslainmukaisuuden valvonnassa lain säätämisvaiheessa.

6. Valmistelevan valiokunnan eli nyt lakivaliokunnan tehtävänä on eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n2 momentin soveltamistilanteissa yksinomaan sen ”esikysymyksen” arviointi, onko asiassa perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin epäselvyyttä. Jos valiokunta katsoo epäselvyyttä olevan, sen tulee pyytää lausunto perustuslakivaliokunnalta. Sitä vastoin valiokunnan tehtävänä ei ole itse arvioida lakiehdotuksen perustuslainmukaisuutta tai suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeuksiin (ks. myös *Mikael Hidén*, Muotoja ja juridiikkaa eduskuntatyössä. 4 painos, Eduskunnan kanslian julkaisu 6/2019, s. 250-251).
7. Esitöistä tai oikeuskirjallisuudesta ei ole löydettävissä tarkempaa johtoa eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentissa tarkoitetun epäselvyyden arviointiin. Yleisellä tasolla etukäteen on ylipäätään mahdotonta sanoa tarkasti ja varsinkaan yleispätevästi epäselvyyskynnyksestä. Lähinnä voidaan sanoa, että epäselvyyttä on viime kädessä arvioitava tapauskohtaisesti *in casu* ottaen huomioon paitsi kulloisenkin hallituksen esityksen tarjoama selvitys myös perustuslain esityöt ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö sekä kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelinten tulkintakäytäntö.

Ns. symbolisen rikoslainsäädännön kielto

8. Ns. symbolisen rikoslainsäädännön kielto ei ole johdettavissa perustuslain säännöksistä tai esitöistä. Kysymyksessä on lähinnä muutamaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon perustuvasta doktriinista tilanteissa, joissa valiokunta on arvioinut yksittäisten kriminalisointien sallittavuutta perusoikeuksien yleisten tai erityisten rajoitusedellytysten ja tällöin varsinkin hyväksyttävyys- ja suhteellisuusvaatimuksen kannalta.
9. Lausunnossa PeVL 5/2009 vp perustuslakivaliokunta arvioi tupakkatuotteiden hallussapidon kriminalisointiehdotusta. Valiokunnan lausunnossa viitataan arvioinnin lähtökohtana siihen jo aiemmassa valiokunnan lausuntokäytännössä omaksuttuun kantaan, jonka mukaan ”hallussapidon kriminalisointia on pidettävä poikkeuksellisena (PeVL 23/1997 vp, s. 4/I sekä PeVL 26/2004 vp, s. 4/II ja PeVL 13/2004 vp, s. 2/II).” Tämän jälkeen valiokunta toteaa, että hallussapidon kriminalisoinnin perusteeksi esitetään (esim. HE 227/2008 vp, s. 14/I) lähinnä näyttövaikeuksiin liittyviä syitä, jotka eivät kuitenkaan valiokunnan mielestä olleet ”sellainen painava peruste, että Suomen lainsäädännöstä poikkeavilla varoitusmerkinnöillä varustettujen tupakkatuotteiden hallussapito voidaan kriminalisoida.” Valiokunnan mukaan kriminalisoinnin suhteettomuutta korosti ”vielä se, että esityksen perusteluissa (HE 227/2008 vp, s. 12—13) on erillinen maininta, jonka mukaan poliisi ei käytännössä voi eikä sen ole tarkoituksenmukaistakaan erikseen valvoa omaan käyttöön tuotavien tupakkatuotteiden hallussapitoa.” Ehdotetulla hallussapidon kriminalisoinnilla oli siksi valiokunnan mukaan ”lähinnä symbolinen merkitys”. Valiokunnan aiemman kannan mukaisesti rikosoikeutta ei tullut käyttää tällaiseen tarkoitukseen (PeVL 29/2001 vp, s. 4/I). Ehdotettu hallussapidon kriminalisointi oli siksi valiokunnan mukaan poistettava lakiehdotuksesta, jotta se voitiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

10. Äsken selostetussa lausunnossa viitatussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 29/2001 vp oli puolestaan valiokunnan arvioitavana rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus, joka sisälsi kriminalisointisäännökset kansanedustajan/kansanedustajaehdokkaan lahjomisesta sekä lahjuksen ottamisesta kansanedustajana/kansanedustajaehdokkaana. Säännösehdotukset liittyivät Euroopan neuvoston korruptiosopimuksen 4 artiklan määräykseen kansanedustuslaitoksen jäsenen aktiivisen ja passiivisen lahjonnan säätämisestä rangaistavaksi.
11. Lakiehdotuksen 40 luvun 4 §:n mukaan kansanedustaja/kansanedustajaehdokas olisi tuomittava lahjuksen ottamisesta rangaistukseen, jos hän tekee aloitteen lahjan tai muun edun saamiseksi itselleen tai toiselle taikka hyväksyy edun tai sitä koskevan tarjouksen ja lupaa toimia edun vuoksi edustajantoimessaan jonkin eduskunta-asian ratkaisemiseksi tietyllä tavalla siten, että menettely on omiaan heikentämään luottamusta eduskunnan päätöksentekoon. Vastaavasti lain 16 luvun 14 a §:ssä ehdotettiin kriminalisoitavaksi lahjan tai muun edun lupaaminen, tarjoaminen tai antaminen kansanedustajalle/kansanedustajaehdokkaalle tai toiselle.
12. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa arvioidaan edellä selostettuja kriminalisointiehdotuksia perustuslain 8 §:ssä säädettyyn rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvän täsmällisyysvaatimuksen kannalta. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (ks. PeVL 22/2001 vp, s. 3/I). Lahjuksen ottamista koskevan rangaistussäännöksen kohdalla on lisäksi otettava huomioon kansanedustajan tehtävän erityinen luonne ja tähän perustuva vaatimus turvata edustajan tehtävän hoitaminen siihen perusteettomasti kohdistuvilta häiriöiltä.
13. Valiokunnan lausunnossa pannaan ehdotuksen arvioinnissa kuitenkin erityistä painoa kansanedustajan tehtävän erityiselle luonteelle. Lausunnossa kiinnitetään tästä syystä huomiota siihen, että lahjuksen ottamista kansanedustajana koskevan säännöksen muotoilu ”on kuitenkin avoin erilaisille käsityksille siitä, millaiset menettelyt kuuluvat luontevana osana kansanedustajan tehtävän hoitamiseen ja millaisia menettelyjä on pidettävä erityisen moitittavina ja siten rikoksena rangaistavina.” Valiokunnan mukaan erilaisia näkemyksiä voidaan esittää ”esimerkiksi siitä, milloin kansanedustaja on toiminut ehdotetussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla lahjuksena pidettävän "edun vuoksi", ja siitä, millainen on edustajan vaalirahoitukseen liittyvien menettelyjen suhde ehdotettuun kriminalisointiin. Esityksessä jää tulkinnoille sijaa myös sen suhteen, milloin kansanedustajan on katsottava toimivan "edustajantoimessaan jonkin... asian ratkaisemiseksi".” Erilaisille käsityksille pohjautuvien vihjailujen, väitteiden ja epäilyjen mahdollisuutta ei vähentänyt valiokunnan mielestä rangaistussäännöksen muotoileminen abstraktiksi vaarantamisrikokseksi ("on omiaan heikentämään") tilanteessa, jossa suojelukohdetta ("luottamus eduskunnan päätöksentekoon") on valiokunnan mukaan ”vaikea konkretisoida objektiivisin perustein.
14. Näistä lähtökohdista perustuslakivaliokunta päätyi katsomaan, että ehdotetulla kriminalisoinnilla oli ”lähinnä symbolinen merkitys, eikä rikoslakia valiokunnan mielestä pidä käyttää tällaiseen tarkoitukseen.” Epämääräiseksi jäävä

kriminalisointi yhdessä mahdollisuuden kanssa esittää kansanedustajaan kohdistuvia vihjailuja, väitteitä ja epäilyjä voisivat valiokunnan mukaan myös ”aiheuttaa edustajantoimen hoitamiselle ja poliittiselle kulttuurille suurempia haittoja kuin rangaistussäännöksellä saavutettaviksi arvioidut hyödyt olisivat.Mahdollisiin epäkohtiin voidaan tarvittaessa puuttua esimerkiksi vaalirahoituksen avoimuutta koskevaa lainsäädäntöä kehittämällä.” (PeVL 29/2001 vp). Edellä esitetyn perusteella valiokunta katsoi, että rikoslain muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta oli syytä poistaa kansanedustajaan liittyvät lahjontasäännökset ja että Suomen oli aiheellista tehdä EN:n korruptiosopimuksen 4 artiklaan sopimuksen 37 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu varauma.

15. Nähdäkseni edellä selostettuja perustuslakivaliokunnan lausuntoja, jotka ovat perusteina ns. symbolisen rikoslainsäädännön kiellolle, on luettava tiukasti asiayhteydessään. Niistä ei ole syytä tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä sen suhteen, mitä perustuslaki kieltää, käskee tai sallii kriminalisointien suhteen.
16. Päinvastoin perustuslain kannalta on lähtökohtana syytä korostaa sitä, että perustuslaki antaa verraten laajan harkintavallan lainsäätäjälle yksittäisten kriminalisointien ja rangaistusseuraamusten suhteen (ks. esim. PeVL 9/2016 vp). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa kriminalisoinneilta edellytetään lähinnä yhtäältä sitä, että perusoikeusrajoituksen hyväksyttävyysvaatimuksen mukaisesti kriminalisoinneille on esitettävä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste (PeVL 23/1997 vp, s. 2/II). Esimerkiksi fiskaaliset tavoitteet eivät ole hyväksyttäviä perusteita seuraamussääntelylle (ks. PeVL 9/2016 vp, ks. myös PeVL 61/2014 vp, s. 3/I). Toisaalta rangaistusseuraamuksen ankaruuden on oltava oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen, ja rangaistusjärjestelmän tulee kokonaisuudessaan täyttää suhteellisuuden vaatimukset (PeVL 56/2014 vp, s. 2—3, PeVL 16/2013 vp, s. 2/I ja PeVL 23/1997 vp, s. 2/II). Lisäksi perustuslain 8 §:stä johtuu tarve ilmaista kunkin rikoksen tunnusmerkistö riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa.
17. Tietyissä tilanteissa perustuslaki tai Suomea velvoittavat kansainväliset ihmisoikeussopimukset voivat lisäksi edellyttää kriminalisointia ja/tai rangaistusten ankaroittamista. Esimerkiksi kansanryhmän syrjintään kiihottamista ja syrjintää koskevat kriminalisoinnit on alun perin otettu rikoslakiin juuri YK:n rotusyrjintäsopimuksen täytäntöönpanon takia vuonna 1970, jolloin kiihottamisena kansanryhmän syrjintään kriminalisoitiin rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän tai uskonnollisen ryhmän loukkaaminen. Kiihottamisrikoksen ja syrjintärikosten kriminalisointi perustui erityisesti rotusyrjintäsopimuksen 4a artiklan asettamien velvoitteiden täytäntöönpanoon. Toinen keskeinen kiihottamisrikoksen kriminalisointiperuste oli vuonna 1966 hyväksytyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (KP-sopimus) 20(2) artikla. (ks. tarkemmin PeVM 21/2020 vp).
18. Lisäksi tässä yhteydessä voidaan todeta, että esimerkiksi ympäristöä ja luonnonvaroja koskevien säännösten loukkaukset on vanhastaan kriminalisoitu, ja että ympäristörikosoikeudellisen sääntelyn merkitystä on osin symbolisestikin

korostettu rikoslain 48 lukuun (578/1995; ympäristörikokset) ja 48a lukuun (515/2002; luonnonvararikokset) kootuilla rangaistussäännöksillä.

19. Edellä esitetyillä perusteilla on siis kaiken kaikkiaan pitäydyttävä tekemästä ns. symbolisen rikoslainsäädännön kiellosta kovin pitkälle meneviä ja varsinkaan kovin ehdottomia johtopäätöksiä. Tätä ”kieltoa” on tulkittava ja sovellettava pikemminkin supistavasti kuin laajentavasti ottaen samalla huomioon kiellon perustana olevien, edellä selostettujen perustuslakivaliokunnan lausuntojen asiayhteys ja niissä arvioitavina olleiden kriminalisointiehdotusten verraten poikkeukselliset ominaispiirteet.

Arvio eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentissa tarkoitetun epäselvyyden käsillä olosta

20. Nyt arvioitavana olevat säännösehdotukset nähdäkseni eroavat merkittävästi varsinkin perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 5/2009 vp arvioitavana olleesta tupakkatuotteiden hallussapidon kriminalisointiehdotuksesta, jota oli jo aiemman valiokunnan lausuntokäytännön mukaan pidettävä ”poikkeuksellisena” ja jonka suhteettomuutta korosti vielä se esityksen perusteluissa (HE 227/2008 vp, s. 12—13) ollut erillinen maininta, jonka mukaan poliisi ei käytännössä voi eikä sen ole tarkoituksenmukaistakaan erikseen valvoa omaan käyttöön tuotavien tupakkatuotteiden hallussapitoa. Näistä syistä ehdotetulla hallussapidon kriminalisoinnilla oli valiokunnan mukaan ”lähinnä symbolinen merkitys”, mistä syystä valiokunta katsoi, ettei rikosoikeutta tullut käyttää ehdotettuun tarkoitukseen.
21. Sitä vastoin nyt arvioitavana olevassa ehdotuksessa on kysymys koko lailla toisenlaisesta asiasta, so. rikoslain täydentämisestä maininnalla siitä, että rangaistuksen koventamisperusteena on rikoksen tekeminen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Esityksen mukaan keskeisenä tavoitteena on ”on korostaa sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha”. Lisäksi tavoitteena on ”korostaa yhteisöjen vastuuta valvoa ja estää edellä mainittuja rikoksia toimintansa piirissä. (s. 11)
22. Tällaiset tavoitteet ovat tietenkin sinällään aivan hyväksyttäviä perusoikeusjärjestelmän ja Suomea velvoittavien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kannalta. Kuten esityksestäkin ilmenee, Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen mukaisen YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean suosituksissa Suomelle vuonna 2014 (CEDAW/C/FIN/CO/7) on kehotettu Suomea tehostamaan toimia, joilla puututaan etnisiin vähemmistöihin kuuluviin ja muihin naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan vihapuheeseen joukkoviestimissä, mukaan lukien internetin keskustelupalstat ja sosiaalinen media. Samoin Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (ns. Istanbulin sopimus), puoltaa käsillä olevia ehdotuksia.
23. Nähdäkseni onkin selvää, että käsillä olevat säännösehdotukset ovat sinänsä aivan hyväksyttäviä ja myös *sallittuja* perustuslain ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kannalta.
24. Samalla pidän kuitenkin selvänä, etteivät käsillä olevat säädösehdotukset ole ehdottoman *käskettyjä* perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten

kannalta, vaikka kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista ja siten myös perusoikeusjärjestelmästä voidaankin johtaa ehdotettua sääntelyä puoltavia perusteita. En ole rikosoikeuden asiantuntija, mutta - kuten myös esityksen s. 12 tuodaan esiin - jo voimassa oleva rikoslain sääntely käsittääkseni mahdollistaa uhrin sukupuolen huomioon ottamisen teon vaikuttimena rangaistuksen mittaamista koskevien yleisten säännösten mukaisesti.

25. Vaikka ehdotettava sääntely ei siis ole tässä mielessä ehdottoman välttämätöntä sillä tavoiteltavien ja siis perusoikeusjärjestelmän ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta sinänsä aivan hyväksyttävien päämäärien saavuttamiseksi, ehdotettava sääntely kuitenkin silti mielestäni selvästi mahtuu oikeasuhtaisuudenkin osalta lainsäätäjän harkintavallan piiriin. Ehdotettuun sääntelyyn ei siis sisälly sellaista ongelmallisuutta suhteellisuusvaatimuksen kannalta kuin tupakkatuotteiden hallussapidon kriminalisointiehdotukseen sisältyi perustuslakivaliokunnan arvion mukaan lausunnossa PeVL 5/2009 vp.
26. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on vakiintuneesti todettu, että lainsäätäjän harkintamarginaali on kriminalisointien suhteen varsin väljä (PeVL 23/1997 vp, ks. myös esim. PeVL 9/2016 vp). Valiokunta on edelleen huomauttanut, ettei perustuslain säätäjän tarkoituksena ole ollut kontrolloida rangaistusjärjestelmän yleistä kehittämistä, ja ettei kriminaalipoliittisen tarvearvioinninkaan tekeminen kuulu perustuslakivaliokunnan tehtäviin (ks. PeVL 9/2016 vp) Valiokunta on näistä lähtökohdista pitänyt esimerkiksi ”sinänsä selvänä, ettei perustuslaki aseta tiukkoja rajoja sakkorangaistusten korottamiselle, kunhan muutokset kytketään hyväksyttäviin perusteisiin.” (PeVL 9/2016 vp).
27. Kaiken kaikkiaan päädyn edellä esitetyn perusteella ensinnäkin kantaan, jonka mukaan käsillä olevat sääntelyehdotukset mahtuvat perustuslain salliman lainsäätäjän harkintamarginaalin alaan. Edelleen pidän selvänä, ettei ns. symbolisen rikoslainsäädännön kielto muodostu esteeksi käsillä oleville säädösehdotuksille yksinkertaisesti sen takia, ettei nyt käsillä olevilla ehdotuksilla ole sillä tavoin ”lähinnä symbolinen merkitys” kuin oli esimerkiksi tupakkatuotteiden hallussapidon kriminalisointiehdotuksella valiokunnan lausunnossa PeVL 5/2009 vp selostetuista syistä. Kuten edellä jo totesin, nyt käsillä oleville ehdotuksille voidaan sinänsä osoittaa aivan hyväksyttäviä perusteita kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja siten myös kotimaisen perusoikeusjärjestelmän kannalta. Ja vaikkeivat ehdotukset ole siinä mielessä välttämättömiä, että jo voimassa oleva rikoslain sääntely sinällään mahdollistaa uhrin sukupuolen huomioon ottamisen teon vaikuttimena rangaistuksen mittaamista koskevien yleisten säännösten mukaisesti, ehdotettu sääntely on kuitenkin oikeasuhtaisuudenkin osalta lainsäätäjän harkintamarginaalin piirissä. Lisäksi koko ns. symbolisen rikoslainsäädännön kieltoon on mielestäni syytä suhtautua verraten pidättyvästi: kiellon soveltamisala on perusteltua määrittää vain sellaiseksi kuin mihin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö antaa selvästi aihetta. Kuten edellä totesin, nyt käsillä olevat säännösehdotukset eivät kuitenkaan asiallisesti rinnastu perustuslakivaliokunnan lausunnoissa PeVL 5/2009 vp ja PeVL 29/2001 vp arvioitavina olleisiin kriminalisointiehdotuksiin.

Johtopäätös

28. Edellä esitetyn perusteella päädyn kantaan, jonka mukaan käsillä olevien säännösehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin *ei* vallitse sellaista eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua epäselvyyttä, että lakivaliokunnan tulisi pyytää lakiehdotuksesta lausunto perustuslakivaliokunnalta.